

5.06.2020 r.

Temat: Sztuka epoki średniowiecza.

Style architektoniczne

1.Sporządź notatkę w zeszycie

W okresie średniowiecza dominowały dwa style: gotycki i romański.

- **Styl gotycki**

Nazwa „gotyk” pochodzi od Gotów, a dokładniej od twórcy budowli w tym stylu, Włocha, Giorgia Vasariego. Styl gotycki rozwijał się od XII i XIII wieku, odznaczał się strzelistością i wysmukłością kształtów.

Budowle sprawiają wrażenie lekkich, mają duże okna zdobione pięknymi witrażami, sklepienia w kształcie ostrego łuku, wewnątrz budowli podpory odciążające łuki i pnące się w górę. Taki typ budowy wiązał się z dążeniem człowieka do wznoszenia się ku niebu. Bogate dekoracje, strzeliste budowle, sprawiają wrażenie ruchu.

Zamierzeniem twórców było oddać ideę boskiej harmonii.

Przykłady budowli: Kościół Mariacki w Gdańsku, Collegium Maius w Krakowie, Kościół Mariacki w Krakowie, krakowskie kościoły dominikanów i franciszkanów, katedry w Reims, Chartres i Beauvais (Francja), zamek w Malborku.

- **Styl romański**

Nazwa stylu pochodzi od słowa *Roma* (Rzym). Romański styl dominował w sztuce wczesnego średniowiecza i odznaczał się masywnością, małymi, wąskimi oknami, umieszczonymi wysoko. Było to spowodowane tym, że budowle w stylu romańskim, także kościoły, służyły często celom obronnym. Surowość stylu łagodzą bogatym zdobnictwem kolumn oraz bram wejściowych (portali). Umieszczone na portalach płaskorzeźby odzwierciedlały główną myśl teologiczną i moralną doby średniowiecza.

Przykładem budowli w stylu romańskim są: kaplica Karola Wielkiego w Akwizgranie, krypta św. Leonarda na Wawelu, kościół św. Andrzeja w Krakowie, kościół w Tumie pod Łęczycą, kościół w Wiślicy, wspaniałe katedry w Paryżu, katedra i Krzywa Wieża w Pizie, kościoły w Sandomierzu, Opatowie, klasztory w Sulejowie, Koprzywnicy,

Wąchocku. Najcenniejsze płaskorzeźby w stylu romańskim, w Polsce, zachowały się w kościele pw. Świętej Trójcy w Strzelnie, na Kujawach.

Malarstwo

W malarstwie kolorystyka zmienia się wraz ze skalą wartości. Najpierw prymat miała czerwień – kolor cesarski, potem kolor ten ustąpił błękitowi, który przypisany był Maryi Dziewicy i królom Francji. Chętnie posługiwano się kontrastem: czerń – biel. Inne popularne barwy to zieleń symbolizująca zwodnicze pokusy młodości, żółty – symbol zła, zdrady i oszustwa. Nad wszystkimi kolorami dominowało złoto, choć złoto samo w sobie kolorem nie jest. Najbardziej znane dzieła:

- Hieronim Bosch, *Siedem grzechów głównych*
- Giotto di Bondone, *Sad Ostateczny; Opłakiwanie*
- Hubert i Jan van Eyck, *Ołtarz Baranka Bożego*
- Hans Memling, *Legenda świętej Urszuli*
- Roger van der Weyden, *Święta Magdalena*
- Rafael Santi, *Święty Jerzy walczący ze smokiem*
- Hans Holbein, *Taniec śmierci*

Rzeźba, witraże

Rozwijała się głównie w cieniu kościołów i katedr. Sztuka rzeźby szczyliła się głównie posągami, wizerunkami zmarłych, na nagrobkach i w kaplicach. Rzeźby w drewnie zdobiły przegrody chórowe i stalle prezbiteriów. Okna gotyckie wypełniały witraże.

W Polsce rzeźbę gotycką reprezentuje ołtarz Wita Stwosza w Kościele Mariackim w Krakowie. Ołtarz jest poświęcony Najświętszej Marii Pannie. Sceny z ołtarza przedstawiają epizody z życia Matki Bożej i Jezusa Chrystusa, jak: *Chrystus w otchłani*, *Zaśnięcie Najświętszej Marii Panny* czy *Wniebowzięcie Najświętszej Marii Panny*.